

664
Stupeň utajení ZRUŠEN dle § 22, odst. 4, zák. č. 412/2005 Sb., dne 12.5.2006

A-004954/17-77

3. listopadu 1977

ODBOR 17

~~Prísně tajné~~

Výtisk č. 44

SOUHRNNÁ INFORMACE ROZVEDKY

K činnosti představitelů tzv. socialistické opozice v emigraci

Za správnost:

pplk. J. ZAJÍČ, v. r.

Počet listů: 10

Souhrnná informace požadující č. 40

K činnosti představitelů tzv. socialistické opozice v emigraci.

Informace si klade za cíl po-
stihnout základní teoretická výcho-
disko činnosti tzv. socialistické
opozice v emigraci, zejména FEU-
LÍN a MLYNÁŘ v posledním období.
Dletoz je pak kladen na identifikaci
jejich aktivity s projevy niet-
centu uvnitř ČSSR, některé nové
vztahové problémy, které se vysky-
ly po zverejnění "charty 77",
hlédání nových forem **protičeskoslo-
venské angažovanosti**.

Období posledních tří měsíců bylo ze strany organizátorů a
inspirátorů vystoupení "charty 77" seskupených okolo časopisu LIS-
TY věnováno hodnocení a bilancování čopadu celé akce a formulování
dalšího postupu. Ze neustálé propagandisticky užité oživovaného
ozvučku vystoupení bylo však také poznamáno výrazným úsilím o
větší sjednocení sítí rozhodujících článků emigrace. O její další
programovou i člení jednotu, zejména pro rok 1978.

V globálném hodnocení vystoupení "charty 77" je skupinou
LISTY, do níž zahrnujeme v současné době i MLYNÁŘ, stejně tak
její i souputníky v ČSSR, především vyzdvihována skutečnost, že se
podaril zájem pozoci "charty 77" široce znezinírodnit "čs. otázku"
a prosidit do vědomí západního politického i veřejného mínění joji
univerzální, "zákonnou" platnost pro celé LKDH. Jelikož záručuje je tý-
mito kruhy vyzdvihován její "plíneč" pro formulování postojů zá-
nich delegací pro bělhradskou schůzku KBSE. V podtextu uvedených
hodnocení je pak možno vyčíst uspokojení, že "vyšly" některé kultu-
lovány předpolohy o možnostech následného znění určitých "ad-
ministrativních" opatření československých orgánů proti touto sku-
pinou manipulující stoupencům "hrnutí charty 77".

Rovněž jednoznačně je konstatováno, že skončilo první kolo, že nyní nastává etapa "demokratického boje za demokratizaci společnosti".

Bagatilizace koupaní čs. úřadových prostředků a dalších akcí proti "chartě 77" a její účinnosti svědčí ovšem zároveň o zklamání nad tím, že se přece jen o situaci, zejména přímo v ČSSR, nevyvíjela zdalek s intencemi organizátorů vystoupení. Opatr v podtextu lze rozpoznat zklamání nad tím, že se nedosáhlo úzkoprostředního cíle celé akce, tj. navázání dialogu se státní mocí. Objevují se tucíž i určité urážky, především v řadách domácích disidentů na správnost záhlubní výchozi kalkulace s nečasováním celé akce (tzn. zřejmě přeocenění "zastraňovacího" faktoru KBSE blížící se výlukové schůzky, které se v praktické rovině podle inspirátorů a organizátorů "charty 77" měly projevit v oslabení akceschopnosti československých stranických a státních orgánů, přenovení hospodářských potíží, chybná kalkulace o všeobecném zdražování; je konstatováno, že předpokládaná nejednotnost v nejvyšších stranických a státních orgánech prostě neexistuje atd.). Toto zklamání je ovšem hlavními protagonisty maskováno obvykle tvrzením, že "někde se začít musí a "jinak by zbývala jen úplná resignace".

Razi však téži, že se podařilo alespoň "přinutit čs. úřady k "nepřímému" dialogu", který ve svých důsledcích právě rovněž přispívá k šíření myšlenek "charty 77", tvrdí, že vedení musí fakticky respektovat existenci "charty 77", čehož lze dále využívat.

Hodnocení prováděné organizátory a inspirátory vystoupení "charty 77" zákonitě postupně odhaluje i pravé cíle, které zpočátku byly, a některými, zejména z pochopitelných důvodů domácími

protagonisty jsou dodnes, skrývány a moskovány. Ukažuje se zde především vědomá identičnost záměru autorů vystoupení přinejmenším s nejbližšími taktickými cíli, tvořícími součást globální doktríny destabilizace komunismu, rozpracované a prováděné CARTERovou administrativou. V obecném rozsahu to přiznává např. i MLYNÁŘ, když vítá přijetí a aplikaci dvou základních postulátů doktríny: vytvoření "nového světového modelu" (obsahující v sobě strategický cíl ovládnutí světa USA) a aplikaci téze o lidských právech jako předpokladu rozvoje demokracie v celém světě (používanou CARTERem jako nástroje k dosažení uvedeného cíle).

Další aspekty hodnocení vystoupení "charity '77" ze strany tzv. socialistické opozice okolo časopisu LISTY ponecháváme stranou, neboť obsahují známé a předpokládané hypotézy ("izolace" státního a stranického vedení od nás, vliv na eurokomunistické strany, údajné rozšíření myšlenek "charity '77" mezi všemi vrstvami čs. obyvatelstva atd.). Je však nutné věnovat pozornost současným základním přístupům k otázce další činnosti hnutí "charity '77" a jeho rozvíjení.

Všem členy skupiny LISTY, a uvnitř ČSSR zejména představiteli "komunistické opozice" (ale i mnoha dalšími), je vysoce oceňováno západní pojetí détente a výklad ZA KBSE jako odrezového nástku pro další rozvoj možnosti působení opozičních elementů v ZSS. Je oceňována skutečnost, že západní země-účastníci KBSE - učinily subjektem mezinárodního práva na prvním místě jednotlivce, občana, o že tak údajně zůšily socialistickým zemím manévrovací prostor.

Vycházejí přitom ze spekulativního předpokladu, že "čs. otázka", tj. především otázka "opozičního hnutí" v Československu a případných zásahů proti jeho členům, by se mohla stát mezinárodním měřítkem věrohodnosti komunismu jako takového. Očekávají a

aktivně podněcuji a využívají podporu jak od eurokomunistických stran, jimž vnučují též, že "jejich problém" je pro tyto strany "životně důležitou otázkou", tak od západních buržoázních politických sil, propagandistických prostředků a zpracovaného veřejného mínění, ale i určitý nátlak na ČSSR ze strany ostatních ZSS, zejména MLR a PLR.

Za podstatný prvek dalšího rozvoje tzv. opozičního hnutí považují nadále kalkulovaný neutrální růst hospodářských těžkostí a zvětšování závislosti na kapitalistické technologii a ekonomice.

V názorech na další praktický postup tzv. čs. opozice lze pozorovat přes uvedené společné výchozí postuláty některé mužce, které jsou zároveň zřejmě i přímým odrazem hodnocení dopadu "charity 77" různými skupinami a to v závislosti především na znalostech cílů celého vystoupení a pravých zájemů organizátorů. Uvedené se týká jak emigračních seskupení, tak jednotlivých skupinek disidentů v ČSSR.

Skupina okolo LISTU a některí domácí protagonisté (HÁJEK, HANZELKA, KRIESEL a další) považují nadále za svůj hlavní úkol dosažení a započetí dialogu se státní mocí, postupné rozšiřování tohoto dialogu a jeho rozšíření, zainteresovávání různých složek společnosti do otázky jeho vzniku zejména pak jeho průběhu a na základě vyústění dialogu v "důkaz totální neschopnosti a zklamání současného čs. vedení" vytvoření podmínek pro jeho výměnu. Novou garnituru podle některých informací konkrétně v plánech personifikuje DUBČEK.

Prostředkem k dosažení tohoto cíle má být trpělivá "práce" opozičních elementů v ideologické i politické rovině při zachování vzájemných vazeb se zahraničím. Za pravoředé předpoklady dosažení určitých úspěchů v tomto směru považují tyto faktory:

Rozšíření "ideologické výchovy mas", tzn. vytvoření síť dostatečně kvalifikovaných agitátorů.

- Obsahem této teoretické výchovy mohou být především urovnávající kurzy marxismu-leninismu a západních levicových ideologií, tj. prakticky vyzdvihování plstnosti eurokomunistických myšlenek s důrazem na jejich nacionální orientaci.
- Koordinace činnosti ideodiverzních center proti ČSSR, zejména ovlivňování eurokomunistických stran a snahy vyvolat jejich konečný rozchod se SSSR, koncentrovaný útok na vědomí a politické smýšlení širokých vrstev čs. obyvatelstva, zejména pomocí zahraničních vysílacích stanic a pošívaných materiálů.
- Vzhledem ke konstatovanému (alespoň v podtextu) malému vlivu "charty 77" na dělnickou třídu a mládež, je tento aspekt v plánech uvedené skupiny silně akcentován.
- Dosažení určitých úspěchů je však především podmíněno omezením akceschopnosti orgánů čs. bezpečnosti

Tento faktor stojí v současné době na jednom z prvních míst říšili zahraničních patronů čs. opozičních elementů i jejich bezprostředních nástrojů v řadách emigrace. Je třeba cíkat, že v tomto směru zahájená kampaň bude neustále intesifikována. Záměrem je snaha vyvolat proti práci příslušníků čs. bezpečnosti všeobecnou nenávist, prezentovat činnost bezpečnosti jako kořen a příčinu všech potíží, jako principiální překážku rozvoje čs. společnosti. Bezpečnost je úmyslně přehnaně prezentována jako všeobecný orgán, který v úzké vazbě na KGB ovládá prakticky všechny aspekty vnitropolitického života, včetně ekonomiky, kultury apod. Ovládá právě dokonce i nejvyšší stranické a státní orgány (ať již přímo, nebo prostřednictvím agentury) a znemožňuje tak projevy "souhlasu", třeba limitované, u disidentů, jejich některých" méně dogmatických členů". Účel kampaně je zřejmý - staronovou tézí o nadřazenosti

bezpečnosti nad strsnou se snažit omezit její působení ve sféře politické, tj. především proti opozičním elementům, jimž jeji zásahy v souvislosti s "chartou 77" zasidily vážné rány, přispěly k jejich diferenciaci a ideologickému rozmělnování.

Uvedený trend dokumentuje články v LISTECH i některé konkrétní poznatky o zaměření činnosti emigrantských a ideodiverzních seskupení.

K některým aspektům konkrétní činnosti skupiny LISTY

Jak bylo již řečeno, věnují členové skupiny LISTY na čle s PELIKÁNem v současném období zvýšenou pozornost formování nové programové linie pro čs. opoziční elementy v ČSSR. Vzhledem k zásahům čs. bezpečnosti proti jejich a TIGRIDově síti informátorů v ČSSR a odhalení některých kanálů spojení, jsou však nutni hledat nové formy činnosti, které se dotýkají ideologické i organizační oblasti.

Především je zřejmé, že odhalení a odsouzení informátorů a překážek v ČSSR zpochybnilo u značné části tzv. socialistické opozice v ČSSR, zejména u manipulované většiny, které neznala a neuvědomovala si globální rozsah a nutný vnitřní a zahraniční politický dopad vystoupení "dorty 77", důvěryhodnost i profesionální schopnost PELIKÁNA a dalších vedoucích emigrantů. Neprímý doklad tohoto tvrzení nalézáme v samotných LISTECH z června b. r., které jistě ne náhodou uvářejí konцепční a organizační schéma "skupiny LISTY". Toto schéma, které nazvali řádně HLEZLAR, má zřejmý cíl: objasnit postavení o činnost skupiny "čs. socialistické opozice", sdružené ve skupině LISTY, vnitřním opozičním elementům. Z textace lze vyvodit zřetelně i konkrétní námítky, které jsou skupině LISTY "z domova" adresovány.

7

Je zde především zdůrazňováno, že "skupina neurčuje cíle, strategii a taktiku boje domácí opozice" a že "není zahraničním reprezentantem domácí opozice, ale pouze jejím pomocníkem". Vzhledem k tomu, že o skutečné úloze PELIKÁNA a dalších ze skupiny při organizování vystoupení "charity '77" ví pouze málo osob z "domácí opozice" (a z nichž MLYNÁŘ, který byl zasvěcen, je nyní rovněž v zahraničí), snaží se skupina tímto způsobem smýt ze sebe svůj podíl viny na "obětech", které ovšem byly PELIKÁNEM kalkulovány jinak než nutný doprovodný faktor, mali mít celé vystoupení patřičný mezinárodní efekt, a stavět se do role pouhého pomocného nástroje, který vlastně pouze plní vůli představitelů "hnutí" v ČSSR.

HEJZLAR v článku se snaží rovněž distancovat skupinu LISTY od dalších emigrantských skupin (které označuje za "většinou pravicové") a tvrdí, že skupina získává podporu výlučně od levicových stran a jednotlivců "stejného zaměření na Západě" tj. - "socialistického zaměření"). K rozptýlení vzniklých obav z udržování dalšího spojení se skupinou pak má sloužit jeho tvrzení, že skupina nemá žádnou pevnou organizační strukturu, že její členové pracují individuálně, což "znemožňuje infiltraci" (myšleno: čs. bezpečnosti).

Z ideologického a následně praktického politického hlediska je v uvedeném materiálu přiznáčná skutečnost, že skupina není definována jako "čistě komunistická", ale jako konglomerát "komunistů a socialistů", a je přiznáno, že někteří z nich jsou členy socialistických stran v zemích svého pobytu za Západě.

Za jeden z předpokladů dalšího efektivního ovlivňování širokého spektra opozičních elementů v ČSSR tedy skupina LISTY považuje za nutné obhájit svůj dosavadní postup. Odhalení informátorů o kanálu spojení do ČSSR a zpět však vedlo její členy (bezpochyby za přímého ovlivnění západními rozvědkami) i k intensifikaci snah o vytvoření společné propagové a taktické platformy.

nepřátelské činnosti proti ČSFR, s přímou koordinací jednotlivých akcí a zajištění jejich vzájemné návaznosti s dalšími složkami čs. emigrace, zejména TIGRIDem i a dalšími. V ideologické oblasti je odrazem této skutečnosti vytváření společné, jednotné báze východního přístupu k programovému zaměření činnosti vnitřních opozičních sil. V podstatě to znamená, že stále více se otázka programu zaměřuje pouze na bezprostřední utilitární cíle, které vycházejí z globálního pojmu nutnosti "rozšiřování lidských práv a českoslovanských svobod v ČSSR", přičemž otázka politického vyjádření opozičního hnutí nyní dočasně nehraje vážnější roli. V technické oblasti pak dochází k profesionalizaci sběru informací a způsobu spojení s čs. disidenty, a jejich jednotnému obhospodařování. Zajímána tento aspekt, když si uvědomíme, jakou důležitou roli hraje pro jednotlivé představitele emigrace nutnost samostatně se prezentovat před svými chlebodárci znalostí situace v ČSR, ukazuje na výrazný zásah rozvědek a ideodiverzitních center do činnosti čs. emigrace. Konkrétně se v současné době má "technická stránka" činnosti hlavních skupin politické emigrace - FELIKANA, TIGRIDa a seskupení kolem Svobodné Evropy - stále více soustředovat v "tiskové agentuře" PALACH PRESS, která má sídlo v Londýně.

V hodnoceném období již také došlo k několika společným setkáním i konkrétním projekům spolupráce zejména mezi skupinou FELIKANA a TIGRIDem. Byla to např. společná prezentace tzv. bílé knihy o Československu v Londýně a v Paříži, její společná distribuce na delegace zúčastněné na bělehradské schůzce, ovlivňování např. francouzského MZV během příprav na tuto schůzku, společné protičeskoslovenské akce při přiležitosti frankfurtského knižního veletrhu v NSR v říjnu t. r. a další. V současné době je mezi těmito partnery intenzivně projednávána koordinace akcí na rok 1978.

Stále výraznější roli ve skupině kolem časopisu LISY hraje KLYMKÁK. Jeho činnost je zaměřena především na ovlivňování eurokomunistických stran, v čem je přímo finančně podporován inkouskou

SPÖ. V poslední době učinil určitý průlom i do SPD během své účasti (spolu s PELIKÁNem a dalšími) na kongresu tzv. nové levice v Recklinghausenu v NSR v říjnu t. r. Je rovněž stálým průvodcem DELIKÁNA při všech jednáních s TIGRIDem.

Závěry: Vnitropolitický neúspěch vystoupení "charty 77" vytvořil v řadách domácích opozičních elementů pochybnosti o vhodnosti načasování a celkových kalkulací celé akce, přičemž skupina organizátorů a inspirátorů kolem časopisu LISTY, a především sám PELIKÁN, se stála i terčem jejich kritiky.

2-Bilancování vystoupení tak do značné míry přispělo k růstu diferenciaceho procesu mezi signatáři, "charty 77" i jejich potencionálními spojenci zejména v řadách různých kontrarevolučních organizací existujících v roce 1968 a mezi členy a stoupenci dřívějších politických stran.

3-Skupina LISTY, a z obdobných důvodů i TIGRID, byli na základě uvedených skutečností a pod přímým řízením západních rovědek přinuceni hledat nové formy působení a řízení domácích opozičních elementů a najít jednotnější bázi základního politického přístupu k jejich orientaci a zaměření praktické činnosti. Dochází k sjednocování názorů na další taktický postup a je ujednocována i politická výbava opozičních sil, která je v současné etapě zaměřena hlavně na bezprostřední požadavky v oblasti lidských a občanských práv a svobod.

Dochází rovněž k propojování informačních sítí a je nutno očekávat, že jejich obsluhování bude mít vyšší úroveň.

4-V současné době je největší pozornost skupiny LISTY soustředěna na základě široce koncipovaného plánu západních ideodiverzních center, na přípravu akcí na rok 1978, který bude rokem 10. výročí internacionální pomoci ČSSR.

První okci, na které se skupina bude v bezprostřední bu-
doucnosti podílet a která má s celkovým plánem jiné ře-
kou souvislost, je zasedání tzv. SACHAROVova tribunálu o
"bienále disensu" v listopadu t. r. v Itálii.

Jsou zachyceny i některé signály o snahách aktivizovat
čas. opoziční elementy v souvislosti s průběhem bělehrad-
ské schůzky.

S-Kalkuluje se s tím, že Západu, především USA, ne m. bě-
lehradské schůzce nespoj částečně podaří prosadit též,
že oblast tzv. lidských práv a svobod není vnitropolitickou
záležitostí, ale obsahem mezinárodního právního závazku,
což by disidentům v ZSS poskytlo nejen větší obranu, ale
mělo perspektivně otevřít prostor pro rozvojutí tzv. opo-
zice v ZSS. Z tohoto hlediska je třeba se zmítnout, že ne-
přátelské buržoázni i emigrantské kruhy vidí jako jeden
z hlavních cílů procesu s ORNESTem a spol. rozhodnutí čs.
orgánů dát jasně na vědomí, že porušování československých
zákonů nebude trpěno a že se nepřátelským kompaním ustupo-
vat nebude. I to je příčinou nové protičeskoslovenské kam-
paně rozpoutané v souvislosti s tímto procesem.

SIR č. 40 - z. Nejedlý

X. Smlouvy představitelů taz. socialistické opozice v emigraci

výtisk č. 1 - 60 - dle rozhovorníku SIR

61 - referent